

POSTGRADUÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ – VLASTNÍ OHLÉDNUTÍ

doc. MUDr. Dalibor Pacík, CSc.

Urologická klinika FN Brno

Oblast postgraduálního vzdělávání každé odbornosti medicínské činnosti (a nejenom medicínské) považuji za zcela zásadní článek ve výchově a růstu jakéhokoliv profesionála. Jestliže chce lékař vykonávat svoji profesi správně a podle nejaktuálnějších poznatků výzkumů medicíny a navíc s nezbytným sebeuspokojením, v žádném případě se nemůže spokojit ani se znalostmi, které získal při absolvování lékařské fakulty, ani později u specializační zkoušky. Vývoj jde tak rychlým tempem kupředu, že poznatky získané před několika lety se velmi často stávají více nebo méně zastaralými. Jak jsem již naznačil, zdaleka se nejedná pouze o lékaře, i když jsou to právě oni, kteří bývají s trvalým vzděláváním spojování nejčastěji. Pravděpodobně také proto, že společnost považuje udržení co nejvyšší úrovně vzdělání lékařů za velmi významné, klade na jejich výchovu značný důraz a systém jejich postgraduálního vzdělávání je (také u nás) velmi propracovaný. Škoda jen, že tento důraz a význam není vždy provázen adekvátním ekonomickým hodnocením. Tento ekonomický přístup je ovšem na různých místech světa velmi rozdílný a bohužel pro nás, naše společnost patří k těm, kde požadavek na náročnost není provázen stejnou představou o odměně za tuto náročnost. Je to nepochybně také pozůstatek minulého režimu, ale nezapomeňme, že vedle minulých 40 let uplynulo dnes již dalších 12 let. Naivní chybou a velmi špatným přístupem ze strany lékaře by ovšem bylo s vlastním vzděláváním čekat na dobu až dostaneme více!

Postgraduální vzdělávání je zabezpečováno státem, kde nezastupitelnou úlohu hraje IPVZ v Praze a v systému vzdělávání dnes rovněž významnou úlohu hraje v neposlední řadě také ČLK. Je velmi dobré, že obojí aktivity jsou již koordinovány, nemíří proti sobě, ale staly se synergickými.

V dnešní době je navíc možno rozšířit edukační aktivity každého pracoviště a dbát především a v první řadě na vlastní úroveň, ale přispět i ostatním, obvykle podle přirozeného spádu odborníků. Zde obvykle záleží na přitažlivosti a úrovni jednotlivých aktivit, aby vyvolaly zájem a byly navštěvovány.

Také proto velmi vítám možnost rozšíření edukačních aktivit každého (zejména klinického) pracoviště do oblasti ambulantních (ať privátních či neprivátních) kolegů a aktivity časopisu *Urologie pro praxi*, uveřejněním poskytované nabídky, tuto možnost dále podporuje.

Protože oblast výchovy považuji za velmi zásadní, snažil jsem se od svého nástupu do funkce v roce 1990 zasáhnout i do této oblasti pokud možno produktivním způsobem.

Prvním krokem bylo zavedení tzv. klinických seminářů našeho pracoviště (jejich aktuální rozvrh na další období byl publikován v jednom z předchozích čísel). I ony prodělaly svůj vývoj a zájemce bych chtěl odkázat na citaci mého článku: Pacík D. Postgraduální vzdělávání v místních pod-

mínkách, Referátový výběr a aktuality z urologie, 1997; 19: 158–161. V zásadě však šlo a stále jde o to neustrnout a přinutit se k tomu, udržovat krok s rychle se rozvíjející medicínou a vlastním oborem především. Rutinní klinická praxe i práce a zavedené a mnohdy i osvědčené principy k tomu svádí. A není nic horšího, když by k podobné filozofii sklouzlo i pracoviště, které má přímo v popisu své náplně aktivity nejenom léčebně preventivní, ale i výzkumné a výukové – tedy pracoviště klinické. Semináře byly zprvu určeny pouze pro lékaře našeho pracoviště, postupně se jich začali účastnit, dle vlastního zájmu a uvážení, i urologové z našeho regionu, které jsme nadále pravidelně zvali.

Moje přesvědčení o významu edukačních aktivit jen dále utvrdil (mimo jiné) i před lety můj osobní kontakt s profesorem Walshe, kdy během cest do práce i z ní, během dlouhých, ale velmi užitečných večerů jsme probrali či alespoň se dotkli celé řady různých témat a výchova v nich hrála velmi důležitou roli. Problémy soužití černošské i bělošské populace stále v USA existují a jejich společným jmenovatelem je právě nevyřešený problém edukace. Nabízející se řešení těchto problémů prostřednictvím výchovy je možné aplikovat i jinde. A je třeba si uvědomit, že výchova nezačíná třeba až s nástupem do povinné školní docházky, ale začíná rokem 0 a nekončí nikdy během trvání lidského života. Řadu věcí ze své pozice ovlivnit nemůžeme, má nás to ovšem vést k pesimismu? Nikoliv, proč se tedy nepokusit ovlivnit tu část, tu oblast, která je námi ovlivnitelná? A proč tedy nezačít každý sám od sebe?

Dalším krokem bylo vytvoření jakýchsi monotematických seminářů pořádaných naším pracovištěm. Jejich cílem bylo přivést nejčerstvější a aktuální informace maximálnímu počtu našich urologů s pomocí světových špiček, které jsou v dané oblasti k dispozici. Na tomto místě mi dovoluji připomenout seminář o erektilní dysfunkci se Steve Wilsonem (USA), inkontinencí s Manfredem Stohrerem (SRN), urolitiázou s Jamesem Lingemanem (USA) a Bobem Newmanem (USA), kontinentní močové derivací s Randalem Rowlandem (USA), laparoskopii v urologii s Frankem Froehlingem (Holandsko), karcinomu prostaty (který se současně stal prvním kurzem ESU v zemích střední a východní Evropy) s Ladislavem Jarolimem, Miroslavem Hanušem, Janem Brezou, Fransem Debruynem (Holandsko), Patrikem Walshe (USA), Gerhardem Jakse (SRN), Peterem Ekmanem (Švédsko), Ziyou Kirkalim (Turecko), benigní hyperplazii prostaty (rovněž jako kurz ESU) s Johnem Fitzpatrickem (Irsko), Rogerem Kirby (Velká Británie), Loganem Holtgrewem (USA), Joe Oesterlingem (USA) a v neposlední řadě kurz ESU o karcinomu močového měchýře s Marko Babjukem, Frans Debruynem, Andreas Boehlem (SRN) a W. Oosterlinckem (Belgie). Mezi světové špičky se však stále častěji a oprávněně dostávali domácí odborníci.

Od roku 1998 jsem se stal členem katedry urologie IPVP Praha, a to mi umožnilo nejenom se aktivně účastnit postgraduálních kurzů pořádaných pod její hlavičkou, ale i vlastní postgraduální aktivity spolupředat pod hlavičkou tohoto tradičního a kvalitního garanta postgraduálního vzdělávání.

V neposlední řadě bych chtěl uvést i účast pracovníků naší kliniky na polytematických postgraduálních kurzech pořádaných ČLK a spolu s urologickou klinikou FN Olomouc tvorbu odborného programu urologických seminářů na podzim ve Znojmě (urologická klinika Brno) a na jaře ve Zlatých Horách (urologická klinika Olomouc).

Klinické semináře, na které bych zájemce rád pozval se konají zpravidla poslední čtvrtky v měsíci. Protože změna termínu je vyhrazena, chtěl bych zájemce požádat, aby mě v případě zájmu o účast kontaktovali na adrese: Urologická klinika FN Brno-Bohunice, Jihlavská 20, 639 00 Brno, tel.

05 / 47 19 38 60, 47 19 38 69, fax 05 / 47 19 23 06, e-mail: dpacik@fnbrno.cz a já zabezpečím aktuální informovanost. Zvolená témata nemají široký charakter, ale zahrnují zpravidla užší problematiku s konkrétním dopadem pro klinickou praxi. Tento zvyk byl spolu se současným uveřejněním „Guidelines and recommendations EAU“ pro jednotlivá onemocnění modifikován zařazením jednotlivých doporučení jako témat našich klinických seminářů.

Vítáme jakoukoliv spolupráci s ambulantním specialistou-urologem (tzn. „klinický den“, účast na různých aktivitách kliniky včetně operačního programu, je možno domluvit dočasné převzetí péče o pacienty v době nepřítomnosti ambulantního lékaře apod.). Spolupráce musí být založena na principu oboustranné výhodnosti a její konkrétní podobu a eventuální prohlídku pracoviště je možno domluvit se mnou na výše uvedených kontaktech.

BIOLOGICKÝ A CHEMICKÝ TERORISMUS

R. Prymula a kolektiv

ISBN 80-247-0288-6, 152 stran, cena 159 Kč

Informace pro každého

Kolektiv autorů z Vojenské lékařské akademie JEP v Hradci Králové popisuje v knize současné možnosti použití jak biologických agens, tak chemických látek. Naši přední odborníci na uvedenou problematiku uvádějí v historické souvislosti počátky a vývoj těchto ničivých prostředků, první praktické pokusy a nehody, které tento vývoj provázely. Dále prezentují stávající klasifikaci i nejvýznamnější zástupce biologických a chemických prostředků. Současně jsou vysvětleny důvody, proč z celého širokého spektra těchto prostředků lze uvažovat o poměrně omezeném množství kandidátů pro možné použití.

Autoři popisují možnosti profylaktických a terapeutických opatření na úrovni jednotlivce i celé populace. Pokud jde o opatření u jednotlivce, zdůrazňují preventivní a postexpoziční očkování, profylaktickou chemoterapii a antibiotickou léčbu, u chemických látek pak zejména použití příslušných antidotů.

Významnou částí knihy jsou uvedena rizika možného použití uvedených agens a chemických látek ve válečných konfliktech a zneužití v případě biologického nebo chemického terorismu.

Při studiu této knihy si snad každý plně uvědomí, že dosavadní odborné znalosti a zejména zkušenosti jsou na mizivé úrovni, ačkoliv dnes již nelze vyloučit možnost, že se s touto problematikou na kterékoliv praktické nebo klinické úrovni setká.

V publikaci se podařilo tuto aktuální tematiku zpracovat komplexně takovým způsobem, že každý čtenář zde skutečně najde odpovědi na své otázky.

KONTAKT: Grada publishing, tel. 02/2038 6511, 6512, fax 02/2038 6400, e-mail: obchod@gradapublishing.cz